

GÉCZI JÁNOS

Plinius rózsája

Első freskötöredék

A hattyúba fér mindig a fehérből,
de csórbütykén, kantárján s a lábán túl
több fekete már nem.

Második freskötöredék

Semmire sem jó a diózöld folt
a falon. Pedig ott van.

Harmadik freskötöredék

Amit Hispániában jeneszternek neveznek,
a spartium lélekszárga.
Színe az izgató ópiumé.
Illatában semmi nincs a forró mézéből,
inkább kondomszagú.

Az óvszer
a parton hever, feldúlt fövényben.
A déli hullámokig
őrzi a test formáját, hogy aztán
átadja a hűvös, mély víznek.

Negyedik freskötöredék

A kettészelt éjszaka nagyobbik fele a tengeren ring,
feljönnek a mélyből, s köré gyűlnek a halszemű csillagok.

Ötödik freskötöredék

A villa rustica zöldségesében
zsenge és illatos a hagyma feje.
Szól a szőlő, cseng a barack, mosolyog
az alma.

Afrikai a nő, hangsúlyos
és ütemes egyszerre, bár ahogyan
fogja a kezét, a mozdulata
prózai. Róla fecsegek, az arcát
a képből kitakarom, de tunikája
széle mégis belelóg a versbe.

Hatodik freskótöredék

Az élfény mutatópalcája!
 Egyikünk képének felületére hasal,
 és a freskó peremén átcsúszik a képen túli világba.
 A másikunkén befúródik a látványba,
 nyílhegyével szögezve az arcot a célponthoz,
 amelyet irányként szab számára a suhanás.

Van, hogy együtt.
 Van, hogy külön, máshol, eltérő térben,
 habár pózolva a képen
 vagyunk.

Hetedik freskótöredék

Valamelyik múlt időben kell mondani.
 A befejezett is folyamatos múlt.
 A római jelképek között él,
 Léda lábai közén akkor is ott hever a hattyú,
 amikor hattyúsültet eszik, mézzel, mazsolával,
 s a falképek megfigyelésétől tartózkodik.
 A madarat a legtöbb teremben fölpingálják,
 mivel nem kell hozzá sem sok,
 sem sokféle festék. És nincs alkalom,
 amelyen nem hangzik föl valakinek a hattyúdala.
 Fekete nőként nem szeretheti, mondja.
 A fehér burok mire való, ha számtalan
 színt zár önmagába? S miféle lehet
 az a jószág, amely képes képmások
 modellje lenni, mintha nem lenne elég
 számára önmaga? Az a hattyú is mi végre
 szolgál a szerterepedt freskón,
 hiszen úgy fúrja át az egyetlen nyílveendő,
 hogy kérdőjellé rögzíti a csőrét és nyakát?

Nyolcadik freskótöredék

A testbe a vizsály ha behatol,
 jobb felét rázza a hideg,
 a balt a heves forróság.
 Ezt nem javítja a jégkása,
 azt az óborban oldott jószág,
 csakis a korty vízzel bevett rózsapor.

Kilencedik freskótöredék / 1. darab

Nem tudhatom, hogy ki ő.
 A hosszú élet egyetlen pillantás
 alatt befejeződik.
 Nem a képmást akarom,
 hanem a kép tárgyát.

Kilencedik freskótöredék / 2. darab

Azt vettem észre, hogy nem vet árnyat.
 Az égi fény, mint mennyet, áthatja,
 és teste van, és a testének alakja,
 de húsa a fényt magába foglalja,
 csiszolt üveggént felragyog,
 minthogy átlátszó dolog. És követ.
 És mellém odaáll. És jár előttem.
 A sugár ömlik belőle bőven,
 gyenge lesz az összes mondatom szava,
 hogy a szavát látom kép formájában.
 Elönt gazdagon, nedvdús szőlőszem,
 és kitölt a test tapasztalata.

Tizedik freskótöredék

Rátalál végső formájára. Látható.
 Megfelelő az ábrázata,
 nem torzítja el a lapos ecset
 sörtenyoma. Fentről festett, lefelé,
 ahogyan szokás. Helyére áll az ég,
 a víz, a part sávja, nem talál
 betűket rajtuk a szem. Panelek,
 cinóbersávok, nagy az apróktól
 követve, sötét tónusok peremén
 a csúcspontok mindegyike a helyére áll.

Bal szélén Baiæ-t pára takarja,
 s a gőz. A jobbán fenyőroncsok és
 tetemek. A hegyoldalon csúszik
 a láva. Az ostoba ember
 hegyorrú, szürke, akár a Vezúv
 – Plinius recitálja –, de nem kerül
 szentenciája sem a vázlatot
 rögzítő táblára, sem papiruszra.

A kutyájára gondol s a rózsára.
 A látványra, amelyet a villába
 zárva hagy maga után. A szállás

alkalmas a munkára, a jószág
volt a nyugtalan, s a virág is
szokatlanul viselkedett, a kénszag
fojt, fakít. Fellelhető-e
a megfelelő perspektíva?

A római a veszélyt keresi,
abban nyer nyugvást. Felsértett talpát
nyalja a kutya, vagy a mozaik
vérpíros mintázatán járva
hagyja a nyomát a maga útjának.
A rózsa a csecsét kitakarja,
lecsúszik válláról lombtunikája.
A cíviseknek jut hely a parton,
a szolgák Pompeiiben maradnak.

A tengert víz alatti, vízszínű
gályák kavarják, sötétkék evezőikkel
ütve-verve. Sirályok vijjognak,
s nem ülnek a szirtre, a csónakperemre,
csapognak és hullnak, miként a pernye.

Az eb hispániai, egykor a bozót
labirintusában élt, vadon, nyolc
ivadékát védve és nevelve,
s mint szőfoltjai száma, éhsége sok.
És nem riasztották se ostorok, se
kígyók, ha feladatának végére járt.
Ha megmarta a harcban a vad,
sebére a rózsa bogyóját ette.

A rózsa? Tán milétozi, kis græca,
vagy Pæstumból való. A vandál nő
ültette s viseli gondját, fürdetve
harmatban reggelente, leszedte
róla a kártevőket. Nappal nőtt,
s az ágbogosodást éjszakára
abbahagyta. Talán mert a kutya
aláhúzódik, s tövében hús vackot
ásott magának. Talán mert ott valami
fény nőtt magként elő a föld alól,
s a vulkánremegést nem érzi.

Talán mert így várja az idő végét.
Talán mert a kölykök szemét onnan
jobban látja. S a tanítása
arról szól, hogy a várakozás
és a végzet természete más.

Tizenegyedik freskótöredék

Sok a száraz villám. A kéneső
sem kevés. Emelkedik a hő.
A kúphegy nyakban lefejezve,
s ki elhulljék, nem volt következő.

Miként márványurna, a csont fehér.

Tizenkettedik freskótöredék

a dermedt láva
hűségesen őrzi a
kutya alakját